RZEMIOSŁO

MIESIĘCZNIK

NOWA LISTA RZEMIOSŁ

Rok X WARSZAWA, LUTY 1948 Nr 2

KOMITET REDAKCYJNY

Poseł Stanisław Dobosz, mgr Anzelm Górywoda, prezes Henryk Leman, mgr Jan Mencel, mgr Tomasz Roszkowski. poseł Julian Sadłowski
Redaktor: JULIAN STRAWA

TREŚĆ:

RZEMIOSŁO

Rok X | Luty 1948 | Nr 2

Poseł JULIAN SADŁOWSKI
Prezes Związku Izb Rzemieślniczych R. P.

RZEMIOSŁO JEST NIEZASTĄPIONE

Jak daleko wstecz potrafiła nauka poznać historię ludzkości, widzimy w tej historii ślady pracy rzemieślnika.

Początek rzemiosła sięga początku zorganizowanego życia ludzkiego na kuli ziemskiej.

Stopniowy wzrost inteligencji człowieka, jego dążność do opanowania dzikiej natury i utworzenia sobie coraz lepszych warunków życia, pobudzały rozwój umiejętności rzemieślniczych, które z biegiem czasu czyniły niezwykłe postępy.

Już świat starożytny posiada takie perły sztuki architektonicznej, jak Babilon, jak świątynie starożytnego Rzymu, wodociągi rzymskie czy egipskie piramidy.

Wszystko to były dzieła pracowitych rąk rzemieślniczych.

Niestety jednak, takie już było zrządzenie losu, że ta liczna, pracowita, niezmordowana armia rzemieślnicza, która od wieków budowała podwaliny naszej współczesnej cywilizacji, nigdy wówczas nie była doceniana.

Rzemieślnik, to w starożytności — niewolnik, w średniowieczu — poddany, a potem, aż do niedawna — tzw. stan trzeci.

Dopiero w czasach najnowszych, kiedy ludzkość zrozumiała, że najwyższym walorem w gospodarce społecznej jest praca ludzka, że tylko praca może nam zapewnić nieskończony postęp cywilizacji i dobrobyt społeczeństwa — dopiero teraz rzemieślnik, przez wieki poniżany i od wszelkich spraw odsądzony — zdobył dla siebie pełne prawa obywatelskie i pod opieką tych praw może spokojnie pracować, a mając w swej dyspozycji zdobycze techniki współczesnej, może wnieść do naszej kultury wartości nieocenione.

U nas w Polsce rzemiosło nie miało okresu niewolnictwa, jednak w swym historycznym rozwoju różne przeżywało okresy, niemało poniewierki i upokorzeń musiało znosić ze strony szlachty i tylko dzięki swej niestrudzonej pracowitości zapisało się chlubnie w historii naszej kultury. Dotychczas, zwiedzając nasze stare miasta polskie, które zdołały przetrwać wszystkie zawieruchy wojenne, możemy podziwiać artyzm i umiejętność dawnego rzemieślnika polskiego.

Kiedy w wieku XVIII rzemiosło polskie przeżywało okres głębokiego upadku i zubożenia, za przyczynę tego przyjęto fakt wzrostu przemysłu fabrycznego, który miał rzekomo zadecydować z czasem o zupełnym zaniku produkcji rzemieślniczej. Niewątpliwie, przy ówczesnym, stosunkowo małym zróżniczkowaniu potrzeb ludności, twierdzenie to było w pewnej mierze uzasadnione, chociaż główną przyczyną kryzysu rzemiosła w tym czasie było to, co doprowadziło w końcu do upadku Rzeczypospolitej — rządy szlacheckie.

Upadek rzemiosła nie był li tylko konsekwencją przemian ekonomicznych, a przede wszystkim był skutkiem nieudolnych rządów warstwy panującej.

Niedorzecznością jest twierdzenie, które zresztą i teraz czasem się słyszy, jakoby rozwój przemysłu fabrycznego miał zagrażać istnieniu rzemiosła.

Życie nas uczy, że obecnie, już nie tylko u nas, ale w krajach najbardziej uprzemysłowionych rzemiosło ma swój bardzo rozległy odcinek pracy, na którym nikt go zastąpić nie może. Przeciwnie, możemy bez ryzyka wysunąć twierdzenie, że rozwój przemysłu podnosi stopę życiową społeczeństwa, a to z kolei powoduje zwiększenie zapotrzebowania na usługi rzemieślnicze.

Najzupełniej więc słuszne są założenia naszego Trzyletniego Planu Gospodarczego, który zmierzając w kierunku przekształcenia struktury gospodarczej kraju z rolniczej na przemysło-

wo-rolniczą, nastawia się na szeroką rozbudowę przemysłu fabrycznego, przewiduje jednak równoległy rozwój warsztatów rzemieślniczych, jako uzupełnienie produkcji fabrycznej.

Ogłoszone ostatnio w Dzienniku Ustaw R. P. rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu, rozszerzające dotychczasową listę rzemiosł o szereg zawodów, które dotychczas traktowane były jako wolny przemysł, a z drugiej strony asygnowanie w budżecie państwowym na rok bieżący 70 milionów złotych dotacji dla Zakładów Doskonalenia Zawodowego Rzemiosła, które mają dla wszystkich zawodów objętych listą rzemiosł wyszkolić potrzebną ilość fachowych rzemieślników — wskazują nam na to, iż Plan Trzyletni jest konsekwentnie realizowany.

Wydaje się więc zupełnie uzasadniony pogląd, iż rzemiosło polskie może liczyć w przyszłości na coraz lepsze warunki gospodarcze swego rozwoju. że aktualnie praca warsztatu rzemieślniczego jest trudna i rzemiosło musi godzić się z wielu niedostatkami, jest to skutkiem zniszczeń wojennych, odbijających się w równym stopniu na wszystkich dziedzinach naszej gospodarki. W miarę jednak postępu odbudowy innych gałęzi produkcji, w miarę podnoszenia się stopy życiowej obywateli, podnosić się będą warsztaty rzemieślnicze. Fabryki bowiem mogą zaspokoić swoją taśmową produkcją część tylko potrzeb ludzkich i tylko w sposób szablonowy, tęsknota zaś człowieka za pięknem, estetyką i indywidualnością może być zaspokojona tylko wytworem pracy i artyzmu rzemieślnika.

Rzemiosło służyło człowiekowi od zarania rozwoju jego cywilizacji i dotychczas nie ma takiej formy produkcji, która by mogła zastąpić rzemieślnika. Ta prawda uznana została w naszym programie gospodarczym, wyrazem czego jest przychylny stosunek naszego Rządu do rzemiosła, wyrażający się między innymi w fakcie rozszerzenia listy rzemiosł.

Rzemiosło Polskie przyjęło decyzję Pana Ministra Przemysłu i Handlu Hilarego Minca rozszerzającą listę rzemiosł z głęboką wdzięcznością, widząc w tej decyzji częściową realizację uchwał IV Kongresu Rzemiosła Polskiego w Bydgoszczy i traktując ją jako podstawę do optymistycznej oceny swej przyszłości.

Mgr ROSZKOWSKI TOMASZ
Dyr. Związku Izb Rzemieślniczych R. P.

NOWA LISTA RZEMIOSŁ — NOWĄ ZDOBYCZĄ RZEMIOSŁA

Rzemiosło polskie, do roku 1939 w kapitalistycznym ustroju przedwojennej Polski nie miało wielkich szans rozwojowych ze względu na to, że ówczesne czynniki rządowe pozostawały pod całkowitym wpływem dużego przemysłu prywatnego, któremu nie dogadzała zasada reglamentacji stosowana w rzemiośle, jako krępująca swobodę lokowania kapitałów.

Na skutek tego uzależnienia sfer rządowych w przedwojennej Polsce od przedstawicieli „Lewiatana" cały szereg przepisów prawnych regulujących stosunki gospodarcze Polski, wydawany był w takiej formie, aby nie zaszkodziły one interesom wielkiego kapitału.

Jednym z takich przepisów krzywdzących wyraźnie rzemiosło, była tzw. lista rzemiosł zawarta w art. 142 prawa przemysłowego.

Kiedy ustalił się ostatecznie nowy model gospodarczy w Demokratycznej Polsce Ludowej, który przewidział poza sektorem państwowym i spółdzielczym tzw. sektor inicjatywy prywatnej, w którym trzon masy ludzkiej stanowią rzemieślnicy — niesprawiedliwość wyrządzona rzemiosłu, przedwojennymi przepisami prawnymi tym silniej wystąpiła.

Rzemieślnicy jako ludzie świata pracy, jako ludzie rekrutujący się w ogromnej większości z klasy robotniczo - chłopskiej, chcieli się w tzw. sektorze inicjatywy prywatnej wyodrębnić, czemu dali wyraz z jednej z uchwał Kongresu Rzemiosła w Bydgoszczy.

Wyodrębnienie się rzemiosła z przemysłu prywatnego określa się dwojako: branżowo i liczbowo.

Wyodrębnienie liczbowe jest ustaleniem górnej granicy liczbowej pracowników warsztatowych w branżach uznanych za rzemiosło, przy której warsztaty pozostają rzemieślniczymi, wyodrębnienie zaś branżowe polega na ustaleniu

branż (zawodów), które uważa się za rzemiosło i to właśnie jest treścią „listy rzemiosł".

Lista rzemiosł wprowadzona przez prawo przemysłowe w 1927 r. w chwili swego wejścia w życie, już była pewnego rodzaju anachronizmem. Pomijając fakt, że była ona o wiele szczuplejsza, aniżeli listy rzemiosł Czechosłowacji, Francji, Włoch, Niemiec itp., ale była ona zarazem szczuplejsza aniżeli listy rzemiosł, które obowiązywały przedtem na mocy przepisów dzielnicowych.

Stało się to dlatego, co już przedtem podkreśliłem — dla zadowolenia dużego kapitału, który nie znosi reglamentacji.

Mimo tego, że do 1939 r. na skutek specjalizacji w rzemiośle nastąpiło znaczne zróżniczkowanie, szeroko uwzględnione w ustawodawstwach innych państw, polska lista rzemiosł nie została znowelizowana, gdyż dwukrotne zmiany jej a mianowicie w roku 1933 i 1936 były tak drobne, że nie można uważać ich za nowelizację listy.

Minister Przemysłu i Handlu ob. Hilary Minc zapoznawszy się na Ogólnopolskim Kongresie Rzemiosła w Bydgoszczy z życzeniami rzemiosła w tej dziedzinie obiecał je w miarę możliwości uwzględnić.

Tu muszę stwierdzić, że pierwsze zagadnienie wyodrębnienia się rzemiosła przez ustalenie jego górnej granicy liczbowej zostało załatwione przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu zgodnie z życzeniami rzemiosła już w dniu 28.III.47 r. okólnikiem nr. 14, drugie zaś zagadnienie — wyodrębnienia zawodów uznawanych za rzemieślnicze, zostało załatwione rozporządzeniem Ministerstwa Przemysłu i Handlu ustalającym nową listę rzemiosł w dniu 21 lutego 1948 r.

Fakt realizowania postulatów rzemiosła zgłoszonych na IV Ogólnopolskim Kongresie Rzemiosła w Bydgoszczy, świadczy o tym, że wbrew wszelkiej szeptanej propagandzie rzemiosło polskie ma w nowym modelu gospodarczym Polski Ludowej miejsce tak obszerne — że musimy dołożyć wszelkich starań, aby to miejsce zostawione nam przez Rząd całkowicie wypełnić.

Mgr JAN MENCEL

CO NAM PRZYNOSI NOWA LISTA RZEMIOSŁ

W nr 9 Dziennika Ustaw z dnia 21 lutego 1948 r. zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 11 grudnia 1947 roku o zmianie listy rzemiosł.

W ten sposób został spełniony postulat rzemiosła, wysuwany od dawna przez organizacje rzemieślnicze — postulat, który znalazł również swój wyraz w uchwałach IV Ogólnopolskiego Kongresu Rzemiosła w Bydgoszczy, odbytego w 1946 r.

Jako oczywiste następstwo ogłoszenia nowej, znacznie szerszej od poprzednio obowiązującej listy rzemiosł, zwiększa się zakres działania samorządu gospodarczego rzemiosła, któremu Minister Przemysłu i Handlu zlecił w ten sposób prawną reprezentację szeregu zawodów o charakterze drobnej wytwórczości. Jest rzeczą jasną, że ten dowód zaufania Ministra Przemysłu i Handlu do samorządu rzemieślniczego musi znaleźć swój wyraz w szczególnej dbałości o zawody nowo wprowadzone na listę rzemiosł, a więc o podniesienie poziomu ich wykonawstwa, zwiększenie ilości produkowanych towarów, przygotowanie kadr młodych fachowców, należyte zaopatrzenie w surowce i narzędzia i wreszcie o właściwy udział w Narodowym Planie Gospodarczym.

Samorządowi gospodarczemu rzemiosła od chwili odzyskania niepodległości przybyło do spełnienia wiele nowych zadań, a przede wszystkim uzupełnianie przetrzebionych wojną kadr rzemiosła.

Zaopatrzenie rzemiosła w surowce i narzędzia — tak trudne w stosunkach powojennych i szwankujące po dziś dzień, powierzone zostało również w dużej mierze organom tego samorządu, względnie instytucjom przez ten samorząd powołanym (Rzemieślnicza Centrala Zaopatrzenia i Zbytu oraz spółdzielnie pomocnicze). Opieka nad młodzieżą rzemieślniczą, troska o stan zdrowotny tej młodzieży, o jej warunki pracy, zamieszkania i wypoczynku stanowi również jeden z odpowiedzialnych odcinków pracy naszego samorządu.

Z tego krótkiego i niepełnego przeglądu zadań samorządu rzemieślniczego widzimy jak wydatnie powiększył się zakres jego działania, jak bardzo wzrósł jego ciężar gatunkowy.

Obecnie zlecono samorządowi rzemieślniczemu opiekę nad dalszym poważnym odcinkiem drobnej wytwórczości i jest rzeczą zupełnie obojętną czy wszystkie nowe zawody rzemieślnicze uchodziły w Polsce (w innych krajach są one od dawna na liście rzemiosł) za rzemiosło w tradycyjnym znaczeniu tego słowa, czy też dotychczas uznawane były za drobny przemysł. Rzeczą pierwszorzędnego znaczenia jest jednak zmobilizowanie sił samorządu rzemieślniczego w kierunku bezzwłocznego ujęcia tych wszystkich zakładów przemysłowych, które odtąd są uznane za rzemiosło, bez potrzeby nacisku zewnętrznego, lecz z całą energią, a przede wszystkim z jak największym pożytkiem dla nowych grup rzemiosł.

Jakie są cechy charakterystyczne nowej listy rzemiosł?

Przypomnieć należy, że dotychczas wszelkie próby rozgraniczenia rzemiosla od przemysłu spełzły na niczym. Rzemiosło to przecież nie tylko rękodzieło, może produkować i na skład, nie zawsze właściciel bierze udział w produkcji pracą własnych rąk, wreszcie może być stosowana dowolna organizacja pracy, dowolna forma księgowości, a nawet bardzo odległe miejsca zbytu. Życzyłbym np. szewcom warszawskim, aby jak najszybciej mogli eksportować znane ze swej jakości wyroby, ale przecież w ten sposób szewcy ci nie stracą charakteru rzemieślniczego. Nie straci też na pewno charakteru rzemieślnika taki krawiec, który zaprowadzi prawidłową księgowość, choć nie jest do tego prawnie zobowiązany. Nie przestanie być rzemieślnikiem taki ślusarz, który ma w zakładzie poruszaną napędem elektrycznym tokarnię i wiertarkę, bo jakże bez tego rodzaju maszyn może istnieć obecnie zaklad mechaniczny.

Dlatego też stosunkowo najłatwiej jest podzielić całą wytwórczość na drobną i przemysłową, operując kryteriami bardziej uchwytnymi, choć również nie zawsze miarodajnymi jak: liczba zatrudnionych, wysokość obrotu oraz używanie maszyn o charakterze automatów. względnie specjalnych zespołów maszynowych.

Nowa lista rzemiosł zbliża się do zakreślenia takich właśnie granic rzemiosła i z tego właśnie powodu stanowi zasadniczą reformę przepisów art. 142 prawa przemysłowego.

Skreślono z tej listy szereg przeżytków zawartych w dawnej liście w rodzaju przędzarstwa materii ze złota i srebra, natomiast włączone nowe, które od dawna pragnęły znaleźć się na liście rzemiosł jak np. tkactwo czy młynarstwo.

Jest rzeczą zbędną omawianie szczegółowe tych zmian, gdyż tekst rozporządzenia oraz jednolity jego tekst są ogłoszone w tymże numerze „Rzemiosla". Chciałbym jednak zwrócić uwagę na jedną cechę charakterystyczną nowej listy rzemiosł. W liście tej po wielu zawodach głównych wymienia się również specjalności: np. po zawodzie głównym „budownictwo" wyliczone są jako specjalności: „murarstwo, ciesielstwo, żelbetnictwo, układanie płytek, izolatorstwo budowlane, budowa kominów". Oznacza to, że rzemieślnik będzie mógł ubiegać się o kartę rzemieślniczą, bądź o dyplom mistrzowski, bądź na całość danego zawodu jakim jest w przytoczonym przykładzie „budownictwo", bądź też na jeden lub kilka zawodów specjalnych np. wyłącznie na budowę kominów.

Takie ujęcie sprawy ułatwi niewątpliwie usamodzielnianie się w zawodach specjalnych, pogłębi specjalizację, legalizując zresztą obecny stan rzeczy. Z drugiej strony rzemieślnik, który będzie pragnął rozszerzyć zakres swojej wytwórczości, będzie mógł w miarę pogłębiania swej wiedzy zawodowej, osiągnąć pełniejsze kwalifikacje zawodowe. Może zajść jeszcze szereg trudności w praktycznym stosowaniu listy rzemiosł przez władze przemysłowe — I i II instancji, ale jedno stwierdzić możemy z zadowoleniem — **nowa lista rzemiosł jest już prawem obowiązującym** — reszty dokonają instrukcje Ministerstwa Przemysłu i Handlu oraz współdziałanie samorządu gospodarczego rzemiosła.

TEKST ROZPORZĄDZENIA O ZMIANIE LISTY RZEMIOSŁ

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRZEMYSŁU I HANDLU

z dnia 11 grudnia 1947 r.

o zmianie listy rzemiosł

(Dz. U. R. P. Nr. 9, poz. 61)

Na podstawie art. 142 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr 53, poz. 468) z późniejszymi zmianami (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr 34, poz. 321, z 1932 r. Nr 29, poz. 293, z 1934 r. Nr 40, poz. 350, Nr 110, poz. 976, z 1936, r. Nr 3, poz. 16, z 1938 r. Nr 60, poz. 463) zarządzam, co następuje:

§ I. Listę rzemiosł, objętą art. 142 ust. I rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym, zmienioną rozporządzeniami Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 21 marca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 26, poz. 222) i z dnia 23 czerwca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 49, poz. 356), zmienia się i uzupełnia, jak następuje:

1) **jako nowe rodzaje rzemiosła dodaje się:**

„budownictwo — murarstwo, ciesielstwo, żelbetnictwo układanie płytek, izolatorstwo budowlane, budowa kominów",
„drukarstwo—składanie ręczne, litografia, offset, chemigrafia",
„dziewiarstwo — ręczne, okrągłe, raszlowe, saneczkowe",
„elektromechanictwo — silnikowe, dźwigowe, grzejnicze, medyczne, kinowe, elekromiernictwo",
„gręplarstwo",
„hafciarstwo — koronkarstwo, mereżkarstwo, wyszywanie na tkaninach, wyrób firanek, szmuklerstwo",
„instalatorstwo centralnego ogrzewania — urządzeń chłodniczych",
„mechanictwo maszyn — biurowych, gramofonów, rowerów, maszyn do szycia",
„mechanictwo młyńskie — ryflowanie",
„młynarstwo",
„modelarstwo — odlewnicze, kopyciarstwo, wyrób form do kapeluszy, wyrób manekinów, wyrób podeszew drewnianych",
„modniarstwo",
„mydlarstwo — wyrób środków do prania i czyszczenia",
„optyctwo — wyrób i naprawa okularów",
„parasolnictwo — wyrób lasek",
„pończosznictwo",
„radiomechanictwo",
„ślusarstwo maszynowe — budowa i naprawa maszyn, wyrób wag",
„szkutnictwo — budowa łodzi, budowa kajaków",
„tkactwo — bawełniane, jedwabne i wełniane, dywanowe, kilimowe, wyrób wstążek, tasiemek i sznurowadeł, wyrób filcu, cerowanie artystyczne",
„wulkanizatorstwo",
„wydmuchiwanie szkieł — laboratoryjnych, wyrób opakowań szklanych, wyrób ozdób szklanych",
„wyrób galanterii — z drzewa, metalu, skóry, rogu, kości, bursztynu, tkanin papieru, sztucznych tworzyw, naprawa piór wiecznych i ołówków automatycznych, malarstwo na szkle i porcelanie, malarstwo na tkaninach",
„wyrób klejów",
„wyrób konserw jarzynowych i owocowych",
„wyrób konserw rybnych — wędzenie i suszenie ryb",
„wyrób musztardy i sosów",
„wyrób świec — wyrób pasty do obuwia i podłóg, wyrób smarów",
„wyrób sztucznych kamieni — wyrób zapraw szlachetnych, betoniarstwo",
„wyrób szyldów — wyrób szyldów świetlnych, malarstwo szyldowe",
„wyrób win i soków owocowych — sycenie miodu",
„zabawkarstwo—z drzewa, metalu, sztucznych tworzyw, wyrób lalek",
„żaglownictwo",

2) **wprowadza się zamiast dotychczasowych następujące rzemiosła:**

zamiast „bandażownictwo" — „mechanictwo oropedyczne — bandażownictwo".

zamiast „bieliźniarstwo" — „bieliźniarstwo — damskie, męskie, trykotowe, pościelowe, wyrób kołder, gorseciarstwo, wyrób szelek i podwiązek",

zamiast „bednarstwo" — „bednarstwo — beczkowe, naczyniowe",

zamiast „blacharstwo" — „blacharstwo — budowlane, wyrób przedmiotów z blachy, wyrób chłodnic",

zamiast „brązownictwo" — „brązownictwo —cyzelarstwo, galwanizatorstwo, szlifierstwo i polerowanie metali",

zamiast „mosiężnictwo" — „odlewnictwo metali — wyrób armatur",

zamiast „brukarstwo (wykładanie dróg i ulic płytami kamiennymi, drewnianymi oraz klinkierem)" — „budowa dróg — asfalciarstwo, brukarstwo",

zamiast „cukiernictwo" — „cukiernictwo — ciastkarstwo, czekoladziarstwo, karmelkarstwo, lodziarstwo, waflarstwo, piernikarstwo, wyrób marmelad",

zamiast „chemiczne czyszczenie i farbowanie tkanin i odzieży" — farbiarstwo — farbowanie przędzy i tkanin, farbowanie odzieży, chemiczne czyszczenie odzieży",

zamiast „dekarstwo (pokrywanie dachów blachą, dachówką, łupkiem lub papą)" — „dekarstwo — dachówką, łupkiem, gontem, papą, asfaltowanie dachów",

zamiast „fotografowanie" — „fotografowanie — fototechnika, światłodruk",

zamiast „fryzjerstwo" — „fryzjerstwo — damskie, męskie, farbowanie włosów, kalotechnika, perukarstwo",

zamiast „garbarstwo" — „garbarstwo — białoskórnictwo, wałkarstwo, farbowanie skór",

zamiast „introligatorstwo" — „introligatorstwo — oprawa ksiąg, wyrób ksiąg handlowych i zeszytów, wyrób opakowań kartonowych, wyrób galanterii introligatorskiej",

zamiast „jubilerstwo i złotnictwo (wyrób towarów ze złota, srebra, i drogich kamieni)" — „złotnictwo — wyrób przedmiotów z metali szlachetnych, jubilerstwo, szlifierstwo drogich kamieni",

zamiast „grawerstwo" — „grawerstwo — emalierstwo, giloszerstwo, wyrób pieczątek gumowych",

zamiast „kamieniarstwo" — „kamieniarstwo — rzeźbiarstwo w kamieniu, sztukatorstwo",

zamiast „kapelusznictwo" — „kapelusznictwo męskie",

zamiast „kołodziejstwo" — „kołodziejstwo — wyrób pojazdów, wyrób karoseryj",

zamiast „koszykarstwo" — „koszykarstwo — wyrób koszy i opakowań z wikliny, wyrób mebli z wikliny i trzciny, wyrób galanterii z wikliny, trzciny i słomy",

zamiast „kotlarstwo" — „kotlarstwo — miedzi, żelaza",

zamiast „kowalstwo" — „kowalstwo — artystyczne, wyrób resorów",

zamiast „krawiectwo damskie" — „krawiectwo damskie — miarowe ciężkie, miarowe lekkie, konfekcyjne, dziecinne",

zamiast „krawiectwo męskie" — „krawiectwo męskie — miarowe: cywilne i mundurowe; konfekcyjne, kamizelczarstwo, spodniarstwo, krawiectwo skórzane",

zamiast „kuśnierstwo" — „kuśnierstwo — futrzarstwo, kożuszkarstwo, szycie bławów, wyprawa skórek futrzanych, farbowanie skórek futrzanych",

zamiast „malarstwo" — „malarstwo — budowlane, dekoracyjne, tapeciarstwo",

zamiast „pozłotnictwo" — „pozłotnictwo — wyrób ram i listew, oprawa obrazów",

zamiast „wyrób instrumentów muzycznych" — „instrumentarstwo muzyczne — naprawa fortepianów, pianin, harmonii, i organów, lutnictwo, wyrób instrumentów dętych: drewnianych i metalowych, wyrób instrumentów perkusyjnych, wyrób strun i smyczków, stroicielstwo fortepianów i pianin",

zamiast „piekarstwo" — „piekarstwo — wyrób obwarzanków",

zamiast „powroźnictwo" — „powroźnictwo — wyrób sznurów, sieciarstwo, sieciarstwo morskie",

zamiast „rymarstwo" — „rymarstwo — wyrób uprzęży, wyrób kufrów i waliz, kaletnictwo, rymarstwo sportowe, siodlarstwo, siodlarstwo pojazdowe",

zamiast „wędliniarstwo (masarstwo)" — „wędliniarstwo — rzeźnictwo i wyrąb mięsa, wyrób konserw mięsnych",

zamiast „wyrób wędlin z mięsa końskiego" — „wędliniarstwo z mięsa końskiego — rzeźnictwo koni i wyrąb mięsa końskiego",

zamiast „ślusarstwo" — „ślusarstwo —bu-

dowlane, tokarstwo, spawalnictwo, wyrób narzędzi, wyrób narzędzi medycznych, nożownictwo, pilnikarstwo",
zamiast „ślusarstwo samochodowe" — „ślusarstwo samochodowe — naprawa samochodów, szlifowanie tłoków, wyrób części zamiennych, elektromechanictwo samochodowe, obsługa samochodu",
zamiast „ślusarstwo precyzyjne (mechanictwo)" — „mechanictwo precyzyjne",
zamiast „stolarstwo" — „stolarstwo — budowlane, meblowe, sportowe, pomocy szkolnych, wyrób trumien, tokarstwo, rzeźbiarstwo w drzewie, posadzkarstwo",
zamiast „studniarstwo" — „wiertnictwo studzien",
zamiast „szczotkarstwo" — „szczotkarstwo — ze szczeciny, włosia i słomy ryżowej, z metali, wyrób opraw do szczotek, wyrób pendzli",
zamiast „szewstwo" — „szewstwo — wyrób obuwia, naprawa obuwia, pantoflarstwo, trepiarstwo, szewstwo ortopedyczne, wyrób obuwia na podeszwach drewnianych, naprawa kaloszy",
zamiast „szklarstwo" — „szklarstwo — budowlane, pojazdowe, szlifierstwo szkła, podlewanie zwierciadeł, witrażownictwo",
zamiast „tapicerstwo" — „tapicerstwo — meblowe, dekoratorstwo",
zamiast „zduństwo" — „zduństwo — budowa pieców pokojowych i kuchennych, budowa pieców piekarskich, ceramika szlachetna, kaflarstwo, garncarstwo",

3) **skreśla się z listy rzemiosł:**
„gorseciarstwo",
„białoskórnictwo",
„ciesielstwo",
„farbowanie skórek futrzanych",
„golarstwo",
„perukarstwo",
„murarstwo",
„piernikarstwo",
„pilnikarstwo",
„siodlarstwo",
„rzeźbiarstwo — (rzeźbienie w drzewie i kamieniu)",
„rzeźnictwo i wyrąb mięsa",
„rzeźnictwo koni (wyrąb mięsa końskiego)",
„szmuklerstwo",
„wyrób frędzli, sznurków i taśm do lamowania",
„wyrób przedmiotów z drucików złotych i srebrnych",
„przędzarstwo materii ze złota i srebra",
„sztukatorstwo",
„tokarstwo",
„garncarstwo",

§ 2. Przepisy § 1 stosują się do całego obszaru, na którym obowiązuje rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Przemysłu i Handlu:

Hilary Minc

JEDNOLITY TEKST LISTY RZEMIOSŁ

Celem ułatwienia naszym czytelnikom zorientowania się w całokształcie obowiązującej obecnie listy rzemiosł oraz dla ewentualnego użytku w pracy urzędów i instytucji, zamieszczamy poniżej jednolity tekst obowiązującej obecnie listy rzemiosł objętej art. 142 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym, zmienionej rozporządzeniami Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 21 marca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 222), z dnia 23 czerwca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr. 49, poz. 356) oraz **z dnia 11 grudnia 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr. 9 poz. 61).**

(Uwaga 1 — w nawiasach podana jest data zaliczenia poszczególnych zawodów do rzemiosła).

(Uwaga 2 — zawody wydrukowane tłustym drukiem stanowią rodzaj rzemiosła. Zawody wydrukowane zwykłym drukiem są specjalnościami rodzaju rzemiosła, wydrukowanego powyżej).

A) RZEMIOSŁA NIEKONCESJONOWANE

1. **Bednarstwo** — (15.XII.1927),
beczkowe (15.XII.1927),
naczyniowe (15.XII.1927).

2. **Bieliźniarstwo** — (30.VI.1936),
damskie (30.VI.1936),
męskie (30.VI.1936),
trykotowe (30.VI.1936),
pościelowe (30.VI.1936),
wyrób kołder (21.II.1948),
gorseciarstwo (30.VI.1936),
wyrób szelek i podwiązek (21.II.1948).

3. **Blacharstwo** — (15.XII.1927),
budowlane (15.XII.1927),
wyrób przedmiotów z blachy (15.XII.1927),
wyrób chłodnic (15.XII.1927).

4. **Brązownictwo** — (15.XII.1927),
cyzelerstwo (15.XII.1927),
galwanizatorstwo (21.II.1948),
szlifierstwo i polerowanie metali (21.II.1948).

5. **Budowa dróg** — (21.II.1948),
asfalciarstwo (21.II.1948),
brukarstwo (13.IV.1933).

6. **Budownictwo** — (21.II.1948),
murarstwo (15.XII.1927),
ciesielstwo (15.XII.1927),
żelbetnictwo (15.XII.1927),
układanie płytek (15.XII.1927),
izolatorstwo budowlane (21.II.1948),
budowa kominów (21.II.1948).

7. **Cholewkarstwo** — (15.XII.1927).

8. **Cukiernictwo** — (15.XII.1927),
ciastkarstwo (15.XII.1927),
czekoladziarstwo (21.II.1948),
karmelkarstwo (21.II.1948),
lodziarstwo (15.XII.1927),
waflarstwo (21.II.1948),
piernikarstwo (15.XII.1927),
wyrób marmelad (21.II.1948).

9. **Czapnictwo** — (15.XII.1927).

10. **Dekarstwo** — (15.XII.1927),
dachówką (15.XII.1927),
łupkiem (15.XII.1927),
gontem (21.II.1948),
papą (13.IV.1933),
asfaltowanie dachów (21.II.1948).

11. **Drukarstwo** — (21.II.1948),
składanie ręczne (21.II.1948),
litografia (21.II.1948),
offset (21.II.1948),
chemigrafia (21.II.1948).

12. **Dziewiarstwo** — (21.II.1948),
ręczne (21.II1948),
okrągłe (21.II.1948),
raszlowe (21.II.1948),
saneczkowe (21.II.1948).

13. **Elektromechanictwo** — (21.II.1948),
silnikowe (21.II.1948),
dźwigowe (21.II.1948),
grzejnicze (21.II.1948),
medyczne (21.II.1948),
kinowe (21.II.1948),
elektromiernictwo (21.II.1948).

14. **Farbiarstwo** — (21.II.1948),
farbowanie przędzy i tkanin (21.II.1948),
farbowanie odzieży (13.IV.1933),
chemiczne czyszczenie odzieży (13.IV.1933).

15. **Fotografowanie** — (15.XII.1927),
fototechnika (15.XII.1927),
światłodruk (21.II.1948).

16. **Fryzjerstwo** — (15.XII.1927),
damskie (15.XII.1927),
męskie (15.XII.1927),
farbowanie włosów (21.II.1948),
kalotechnika (21.II.1948),
perukarstwo (15.XII.1927).

17. **Garbarstwo** — (15.XII.1927),
białoskórnictwo (15.XII.1927),
walkarstwo 15.XII.1927),
farbowanie skór (21.II.1948).

18. **Grawerstwo** — (15.XII.1927),
emalierstwo (15.XII.1927),
giloszerstwo (15.XII.1927),
wyrób pieczątek gumowych (21.II.1948).

19. **Gremplarstwo** — (21.II.1948).

20. **Hafciarstwo** — (21.II.1948),
koronkarstwo (21.II.1948),
mereżkarstwo 21.II.1948),
wyszywanie na tkaninach (21.II.1948),
wyrób firanek (21.II.1948),
szmuklerstwo (15,XII.1927).

21. **Instalatorstwo centralnego ogrzewania** — (21.II.1948),
urządzeń chłodniczych (21.II.1948).

22. **Instrumentarstwo muzyczne** — (15.VII.1927),
naprawa fortepianów,

harmonii, organów i pianin (15.XII.1927),
lutnictwo (15.XII.1927),
wyrób instr. dętych-
drewnianych i metalowych (15.XII.1927),
wyr. instrumentów perku-
syjnych (15.XII.1927),
wyrób strun i smyczków (15.XII.1927),
stroicielstwo fortepianów
i pianin (21.II.1948).

23. **Introligatorstwo** — (15.XII.1927),
oprawa ksiąg (15.XII.1927),
wyrób ksiąg handlowych
i zeszytów (21.II.1948),
wyrób opakowań kartonowych (21.II.1948),
wyrób galanterii
introligatorskiej (15.XII.1927).

24. **Kamieniarstwo** — (15.XII.1927),
rzeźbiarstwo w kamieniu (15.XII.1927),
sztukatorstwo (15.XII.1927).

25. **Kapelusznictwo męskie** — (15.XII.1927).

26. **Kołodziejstwo** — (15.XII.1927),
wyrób pojazdów (15.XII.1927),
wyrób karoseryj (15.XII.1927),

27. **Koszykarstwo** — (15.XII.1927),
wyrób koszy i opakowań
z wikliny (15.XII.1927),
wyrób mebli z wikliny
i trzciny (15.XII.1927),
wyrób galanterii z wikliny,
trzciny i słomy (21.II.1948).

28. **Kotlarstwo** — (15.XII.1927),
miedzi (15.XII.1927),
żelaza (15.XII.1927).

29. **Kowalstwo** — (15.XII.1927),
artystyczne (15.XII.1927),
wyrób resorów (15.XII.1927).

30. **Krawiectwo damskie** — (15.XII.1927),
miarowe ciężkie (15.XII.1927),
miarowe lekkie (15.XII.1927),
konfekcyjne (21.II.1948),
dziecinne (21.II.1948).

31. **Krawiectwo męskie** — (15.XII.1927),
miarowe, cywilne
i mundurowe (15.XII.1927),
konfekcyjne (21.II.1948),
kamizelczarstwo (21.II.1948),
spodniarstwo (21.II.1948),
krawiectwo skórzane (21.II.1948).

32. **Kuśnierstwo** — (15.XII.1927),
futrzarstwo (15.XII.1927),
kożuszkarstwo (15.XII.1927),
wyprawa skórek
futrzanych (21.II.1948),
szycie błamów (21.II.1948),
farbowanie skórek
futrzanych (13.IV.1933).

33. **Lakiernictwo** — (15.XII.1927).

34. **Malarstwo** — (15.XII.1927),
budowlane (15.XII.1927),
dekoracyjne (15.XII.1927),
tapeciarstwo (21.II.1948).

35. **Mechanictwo maszyn** — (21.II.1948),
biurowych (21.II.1948),
gramofonów (21.II.1948),
rowerów (21.II.1948),
maszyn do szycia (21.II.1948).

36. **Mechanictwo ortopedyczne** — (15.XII.1927),
bandażownictwo (15.XII.1927).

37. **Mechanictwo młyńskie** — (21.II.1948),
ryflowanie (21.II.1948).

38. **Mechanictwo precyzyjne** — (30.VI.1936).

39. **Młynarstwo** — (21.II.1948).

40. **Modelarstwo** — (21.II.1948),
odlewnicze (21.II.1948),
kopyciarstwo (21.II.1948),
wyrób form do kapeluszy (21.II.1948),
wyrób manekinów (21.II.1948),
wyrób podeszew drewnianych (21.II.1948).

41. **Modniarstwo** — (21.II.1948).

42. **Mydlarstwo** — (21.II.1948),
wyrób środków do prania
i czyszczenia (21.II.1948).

43. **Odlewnictwo metali** — (21.II.1948),
wyrób armatur (15.XII.1927).

44. **Optyctwo** — (21.II.1948),
wyrób i naprawa okularów (21.II.1948).

45. **Parasolnictwo** — (21.II.1948),
wyrób lasek (21.II.1948).

46. **Piekarstwo** — (15.XII.1927),
wyrób obwarzanków (21.II.1948).

47. **Pończosznictwo** — (21.II.1948).

48. **Powroźnictwo** — (15.XII.1927),
wyrób sznurów (15.XII.1927),
sieciarstwo (21.II.1948),
sieciarstwo morskie (21.II.1948).

49. **Pozłotnictwo** — (15.II.1927),
wyrób ram i listew (21.II.1948),
oprawa obrazów (21.II.1948).

50. **Radiomechanictwo** — (21.II.1948).

51. **Rękawicznictwo** — (15.XII.1927).

52. **Rymarstwo** — (15.XII.1927),
wyrób uprzęży (15.XII.1927),
wyrób kufrów i waliz (15.XII.1927),
kaletnictwo (15.XII.1827),
rymarstwo sportowe (15.XII.1927),
siodlarstwo (15.XII.1927),
siodlarstwo pojazdowe (15.XII.1927).

53. **Ślusarstwo** — (15.XII.1927),
budowlane (15.XII.1927),
tokarstwo (15.XII.1927),
spawalnictwo (21.II.1948),
wyrób narzędzi (15.XII.1927),
wyrób narzędzi medycznych (21.II.1948).
nożownictwo (21.II.1948),
pilnikarstwo (15.XII.1927).

54. **Ślusarstwo maszynowe** — (15.XII.1927),
budowa i naprawa maszyn (15.XII.1927).
wyrób wag (21.II.1948).

55. **Ślusarstwo samochodowe** — (15.XII.1927).
naprawa samochodów (15.XII.1927),
szlifowanie tłoków (15.XII.1927),
wyrób części zamiennych (15.XII.1927),
elektromechanictwo
samochodowe (21.II.1948),
obsługa samochodu (21.II.1948).

56. **Stolarstwo** — (15.XII.1927),
budowlane (15.XII.1927),
meblowe (15.XII.1927),
sportowe (21.II.1948),
pomocy szkolnych (21.II.1948),
wyrób trumien (15.XII.1927),
tokarstwo (15.XII.1927),
rzeźbiarstwo w drzewie (15.XII.1927).
posadzkarstwo (21.II.1948).

57. **Szczotkarstwo** — (15.XII.1927).
ze szczeciny, włosia
i słomy ryżowej (15.XII.1927),
z metali (15.XII.1927),
wyrób opraw do szczotek (21.II.1948),
wyrób pendzli (15.XII.1927).

58. **Szewstwo** — (15.XII.1927),
wyrób obuwia (15.XII.1927),
naprawa obuwia (15.XII.1927),
pantoflarstwo (21.II.1948),
trepiarstwo (21.II.1948),
szewstwo ortopedyczne (15.XII.1927),
wyr. obuwia na po-
deszwach drewnianych (21.II.1948),
naprawa kaloszy (21.II.1948).

59. **Szklarstwo** — (15.XII.1927),
budowlane (15.XII.1927),
pojazdowe (15.XII.1927),
szlifierstwo szkła (15.XII.1927),
podlewanie zwierciadeł (15.XII.1927),
witrażownictwo (15.XII.1927).

60. **Szkutnictwo** — (21.II.1948),
budowa łodzi (21.II.1948),
budowa kajaków (21.II.1948).

61. **Tapicerstwo** — (15.XII.1927),
meblowe (15.XII.1927),
dekoratorstwo (15.XII.1927).

62. **Tkactwo** — (21.II.1948),
bawełniane (21.II.1948),
jedwabne i wełniane (21.II.1948),
dywanowe (21.II.1948),
kilimowe (21.II.1948),
wyrób wstążek, tasiemek
i sznurowadeł (21.II.1948),
wyrób filcu (21.II.1948),
cerowanie artystyczne (21.II.1948).

63. **Wędliniarstwo** — (15.XII.1927),
rzeźnictwo i wyrąb mięsa (15.XII.1927),
wyrób konserw mięsnych (21.II.1948).

64. **Wędliniarstwo z mięsa końskiego** — (15.XII.1927),
rzeźnictwo koni i wyrąb
mięsa końskiego (15.XII.1927).

65. **Wiertnictwo studzien** — (15.XII.1927).

66. **Wulkanizatorstwo** — (21.II.1948).

67. **Wydmuchiwanie szkieł** — (21.II.1948),
laboratoryjnych (21.II.1948),
wyrób opakowań szklanych (21.II.1948),
wyrób ozdób szklanych (21.II.1948).

68. **Wyrób galanterii** — (21.II.1948),
z drzewa (21.II.1948),

metalu (21.II.1948),
skóry (21.II.1948),
rogu (21.II 1948),
kości (21.II.1948),
bursztynu (21.II.1948),
tkanin (21.II.1948),
papieru (21.II.1948),
sztucznych tworzyw (21.II.1948),
naprawa piór wiecznych i ołówków automatycznych (21.II.1948),
malarstwo na szkle i porcelanie (21.II.1948),
malarstwo na tkaninach (21.II.1948).

69. **Wyrób klejów** — (21.II.1948).

70. **Wyrób konserw jarzynowych i owocowych** — (21.II.1948).

71. **Wyrób konserw rybnych** — (21.II.1948), wędzenie i suszenie ryb (21.II.1948).

72. **Wyrób musztardy i sosów** — (21.II.1948).

73. **Wyrób świec** — (21.II.1948), wyrób pasty do obuwia i podłogi (21.II.1948), wyrób smarów (21.II.1948).

74. **Wyrób szkieł i narzędzi optycznych** — (15.XII.1927).

75. **Wyrób sztucznych kamieni** — (21.II.1948), wyrób zapraw szlachetnych (21.II.1948), betoniarstwo (21.II.1948).

76. **Wyrób szyldów** — (21.II.1948), wyrób szyldów świetlnych (21.II.1948), malarstwo szyldowe (15.XII.1927).

77. **Wyrób win i soków owocowych** — (21.II.1948), sycenie miodu (21.II.1948).

78. **Zabawkarstwo** — (21.II.1948), z drzewa (21.II.1948), metalu (21.II.1948), sztucznych tworzyw (21.II.1948), wyrób lalek (21.II.1948).

79. **Zduństwo** — (15.XII.1927), budowa pieców pokojowych i kuchennych (15.XII.1927), budowa pieców piekarskich (15.XII. 1927), ceramika szlachetna (21.II.1948), garncarstwo (15.XII.1927), kaflarstwo (21.II.1948).

80. **Zegarmistrzostwo** — (15.XII.1927).

81. **Złotnictwo** — (15.XII.1927), wyrób przedmiotów z metali szlachetnych (15.XII.1927), jubilerstwo (15.XII.1927), szlifowanie drogich kamieni (21.II.1948)

82. **żaglownictwo** — (21.II.1948).

B) RZEMIOSŁA KONCESJONOWANE

1. **Przedsiębiorstwa instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych** — (1.VII.1938).
2. **Przedsiębiorstwa instalacji gazowych** — (1.VII.1938).
3. **Przedsiębiorstwa instalacji elektrycznych** — (1.VII.1938).
4. **Wyrób broni i amunicji** — (1.VII.1938)
5. **Kominiarstwo** — (1.VII.1938).

WYJAŚNIENIE MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU

W związku z wejściem w życie nowej listy rzemiosł, Ministerstwo Przemysłu i Handlu wydało okólnik następującej treści:

W związku z rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 11 grudnia 1947 r. o zmianie listy rzemiosł (Dz. U. R. P. Nr. 9 poz. 61), należy zmienić postępowanie komisyj egzaminacyjnych czeladniczych (art. 154 prawa przemysłowego), komisyj egzaminacyjnych mistrzow skich (art. 158 prawa przemysłowego), jak następuje:

Kandydatowi na czeladnika, względnie na mistrza, należy pozostawić swobodę, czy pragnie on składać egzamin ze wszystkich specjalności danego rzemiosła, czy też wybiera on sobie tylko jedną, lub kilka specjalności.

Dla komisji egzaminacyjnej jest wiążące oświadczenie kandydata i nie może on być zatem

pytany z takich specjalności, których sobie nie wybrał.

Czeladnik, względnie mistrz, który nie składał egzaminu ze wszystkich specjalności, może to następnie stopniowo uzupełniać bez przeprowadzenia dowodu gdzie i kiedy nauczył się nowej specjalności.

Mistrz rzemieślniczy, który uzyskał dyplom nie ze wszystkich specjalności, może kształcić uczniów (terminatorów), tylko w tej specjalności, z której złożył egzamin. Uczeń (terminator) takiego mistrza będzie mógł składać egzamin czeladniczy również z tej specjalności, jaką posiadał jego mistrz. To nie przeszkadza, że taki czeladnik będzie miał prawo uzupełnić swoje specjalności już bez przedkładania dowodów, gdzie i kiedy nauczył się nowej specjalności.

W świadectwach i dyplomach należy wobec tego wymieniać zawsze rodzaj rzemiosla, a w nawiasie należy wymienić, że egzamin został złożony ze wszystkich specjalności, względnie należy wymienić te specjalności, które były przedmiotem egzaminu.

Mistrzowie, którzy uzyskali dyplomy przed 21 lutego 1948 r. mogą kształcić uczniów (terminatorów) w dotychczasowym zakresie.

Za specjalność należy uważać tylko te zawody, które są taksatywnie wyliczone w nowej liście rzemiosł po nazwie, rodzaju rzemiosła. Innej nomenklatury dla specjalności, aniżeli podana w nowej liście rzemiosł używać nie wolno.

Dyrektor Departamentu
Zb. Ehrenberg

MGR EUGENIUSZ ORŁOWSKI

UWAGI NA TEMAT NOWEJ LISTY RZEMIOSŁ

Zadaniem tego artykułu nie jest scharakteryzowanie nowej listy rzemiosł, ani też wyczerpujące omówienie zagadnień i problemów, których rozwiązanie jest niezbędne dla zastosowania jej w praktyce.

Cel, jaki sobie stawiamy to wywołanie dyskusji na łamach naszego pisma i zachęcenie jak najszerszych rzesz rzemieślniczych do nadsyłania swych uwag i rozwiązań trudności napotykanych przy wprowadzaniu tej listy w życie.

Ogłoszenie nowej listy rzemiosł jest doniosłym wydarzeniem zarówno dla samego rzemiosła, jak i dla życia gospodarczego państwa. Lista ta jest jeszcze jednym, nowym, konkretnym dowodem pozytywnego stosunku władz państwowych do rzemiosła, które znalazło swoją mocną pozycję w nowej rzeczywistości gospodarczej. Toteż została ona powitana z dużym zadowoleniem przez ogół rzemieślników i spotkała się z całkowitą aprobatą i uznaniem.

Jak każde „novum" wywołała ona także i głosy krytyczne, stawiające jej zarzuty raczej natury redakcyjnej, względnie niejasności w sprecyzowaniu niektórych rzemiosł. Istotnie nowa lista, jak każdy zresztą twór ludzki — nie jest skończenie doskonała i posiada szereg niejasności, np. — co wchodzi w zakres rzemiosła „optyctwo", jeśli pozostalo z poprzedniej listy rzemiosł — rzemiosło „wyrób szkieł i narzędzi optycznych". Naszym zdaniem, jest tutaj małe przeoczenie i należałoby skreślić pierwsze, albo drugie rzemiosło z listy.

Przy stosowaniu tej listy w życiu, napotykamy szereg niejasności i trudności, które będą musiały być rozwiązane drogą zarządzeń i wyjaśnień władz kompetentnych.

Takim właśnie wyjaśnieniem, zamieszczonym powyżej, jest zarządzenie Departamentu Przemysłu Miejscowego Ministerstwa Przemysłu i Handlu z dnia 11.III. 1948 r., które rozwiązuje sprawę egzaminów, kształcenia uczniów oraz techniczną stronę pisania dyplomów.

Jeśli chodzi o sprawę egzaminów, to sprawa ta została tylko unormowana od strony kandydata do egzaminu, natomiast brak unormowania tego zagadnienia od strony przeprowadzania tych egzaminów, a mianowicie tworzenia komisji egzaminacyjnych.

Wprowadzenie specjalizacji w niektórych rzemiosłach oznacza tworzenie nowych kadr rzemieślniczych przygotowanych teoretycznie i praktycznie do wykonywania obranego rzemiosła w określonej specjalności, co przyczyni się

także w znacznym stopniu do możliwości skrócenia czasu nauki i szybkiego zwiększenia kadr. Dotychczasowy bowiem system nauki i egzaminów, stawiający wymaganie od kandydata znajomości wszystkich specjalności danego rzemiosła z konieczności przedłużał okres nauki.

Właśnie wprowadzenie specjalizacji w rzemiosłach szczególnie trudnych i ważkich — jest to dodatnie „novum", charakteryzujące nową listę rzmiosł i różniące ją zasadniczo od poprzedniej. Wprowadzenie tej inowacji pociąga za sobą konieczność wprowadzenia do komisyj egzaminacyjnych także dobrych specjalistów, których zasób wiedzy byłby wystarczający do sprawdzenia przygotowania zawodowego przyszłego samoistnego fachowca. Wydaje się, że w niektórych rzemiosłach będzie bardzo trudno znaleźć trzech ludzi (obecny skład komisyj egzaminacyjnch), którzy posiadaliby dostateczne wiadomości z zakresu wszystkich specjalności niektórych rzemiosł, wymagających przygotowania w różnych zupełnie dziedzinach wiedzy, jak np. w rzemiośle elektromechanictwie, posiadającym tak różne specjalności. Dlatego też, wydaje się nam niezbędne skorygowanie sposobu powoływania komisyj egzaminacyjnych. Jednym z rozwiązań tej sprawy, jest powołanie dla każdego rzemiosła osobnej komisji egzaminacyjnej, składającej się z 3 osób, z prawem dokooptowania, jeśli zajdzie tego potrzeba, specjalistów. Specjalista byłby każdorazowo dokooptowany przez przewodniczącego komisji, w wypadku, jeśliby żaden z członków komisji nie posiadał dostatecznych wiadomości w specjalności, z której kandydat chce składać egzamin. Specjalistów dla każdego rzemiosla, w ilości zależnej od ilości spejalności danego rzemiosla, powołuje zarząd izby rzemieślniczej i właśnie z grona tych osób przewodniczący komisji może dokooptować dodatkowych członków komisji. Naturalnie, że sama stała komisja, składająca się z 3 osób, musi być tworzona z ludzi najbardziej znających dane rzemiosło. Zilustrujemy to na przykładzie:

Kandydat chce składać egzamin z elektromechanictwa kinowego, natomiast członkowie komisji są specjalistami z zakresu elektromechanictwa dźwigowego, silnikowego i grzejniczego, toteż brak im przygotowania do sprawdzenia wiadomości kandydata z zakresu elektromechanictwa kinowego. W wypadku tym, przewodniczący komisji dokooptuje, jako czwartego członka specjalistę kinowego, spośród osób powołanych przez Zarząd Izby do egzaminowania kandydatów. Naturalnie, w wypadku, jeśli przy tym samym składzie komisji egzaminacyjnej zgłosi się kandydat do egzaminu z elektromechanictwa np. dźwigowego, to komisja o składzie trzech osób będzie przeprowadzała egzamin.

W ten sposób ilościowy skład komisji może być różny, jednakże nie może on być mniejszy niż 3 osoby. Należy tutaj podkreślić, że powyższy projekt tworzenia komisji nie jest sprzeczny z art. 153 prawa przemysłowego, bowiem przepis ten zastrzega tylko, że komisja winna składać się z przynajmniej 3 członków, czyli może być i więcej, a jeśli chodzi o ilość komisyj — to pozostawia to do decyzji izb rzemieślniczych.

Z kwestią tą wiąże się sprawa opłat, które dotychczas były kalkulowane w stosunku do kosztów związanych z udziałem trzech osób w komisji egzaminacyjnej. Rozwiązanie tutaj może być dwojakie:

1) kandydat płaci np. 5—10% taksy za każdą specjalność, z której składa egzamin,

2) kandydat ponosi rzeczywiste koszty, związane z powołaniem dodatkowych członków komisji, naturalnie o ile miało to miejsce.

Wydaje nam się, że drugi sposób ponoszenia kosztów egzaminacyjnych przez kandydata jest słuszniejszy.

Należy tutaj zwrócić uwagę, że niezależnie od ilości specjalności wchodzących w zakres jednego rzemiosła, z których kandydat chce składać egzamin, — egzamin w każdym wypadku należy traktować, jako jeden i pobrać tylko jedną opłatę, ewentualnie jeszcze z dodatkiem wyżej proponowanym. Naturalnie, jeżeli ta sama osoba po pewnym czasie chce składać egzamin z dalszych specjalności tego samego rzemiosła, należy egzamin ten traktować, jako nowy (odrębny) i pobrać całkowitą opłatę.

Następnym zagadnieniem jest kwestia tzw. praw nabytych. Uważamy, że karty rzemieślnicze na prowadzenie przemysłów, które z dniem 21.II.1948 r. zostały zaliczone do rzemiosł, wydaje władza przemysłowa bez zaświadczenia izby rzemieślniczej, stwierdzającego prawa nabyte tylko na podstawie potwierdzenia zgłoszenia prowadzenia przemysłu, jeśli ta sama władza wydała potwierdzenie zgłoszenia.

Natomiast, jeśli potwierdzenie wydała inna władza przemysłowa, wzgl. petent miał przerwę w prowadzeniu przemysłu wolnego, zaliczonego

do rzemiosła, to kartę rzemieślniczą wydaje władza przemysłowa tylko na podstawie stwierdzenia przez właściwą terenowo izbę rzemieślniczą posiadania przez petenta praw nabytych.

Poza tym pozostaje kwestia stosowania postanowień art. 146 i 145 prawa przemysłowego na tle nowej listy rzemiosł.

Z uwagi na wprowadzoną specjalizację w szeregu rzemiosłach, izby rzemieślnicze, stawiając wniosek o wydanie karty rzemieślniczej w trybie art. 146 winny we wniosku tym wymienić specjalności danego rzemiosła, do wykonywania których petent posiada uzdolnienie. Natomiast w wypadku ubiegania się czeladnika wzgl. mistrza o wydanie karty rzemieślniczej na zasadzie art. 145 prawa przemysłowego, którzy uzyskali dyplomy czeladnicze, względnie mistrzostwskie przed dniem 21.II.1948 r. — należy wydać kartę rzemieślniczą na wszystkie specjalności objęte danym rzemiosłem w nowej liście rzemiosł, choćby niektóre z nich nie wchodziły do tego rzemiosła przed dniem wejścia w życie nowej listy rzemiosł.

Niemniej ważnym zagadnieniem, które pragniemy poddać pod dyskusję jest tzw. grup branżowych rzemiosł. Nowa lista rzemiosł wprowadza szereg nowych rzemiosł, które trudno jest „zaszufladkować" do którejkolwiek z istniejących dzisiaj 8 grup branżowych. Należy tutaj zaznaczyć, że obowiązujące obecnie grupy nie były szczęśliwie stworzone i nie zawsze grupują one rzemiosła jednorodne.

W związku z tym powstaje kwestia stworzenia nowej grupy dla tych rzemiosł, które nie dadzą się zmieścić w grupach dotychczasowych, wzgl. przebudować całkowicie istniejące grupy i stworzyć nowe, które łączyłyby rzemiosła, ściśle branżowo ze sobą powiązane — w jednej grupie.

Dla zilustrowania trudności w zaliczeniu nowych rzemiosł do istniejących grup branżowych — podamy tylko jedno rzemiosło o bardzo różnych specjalnościach, które trudno jest włączyć do którejkolwiek z grup branżowych — jest nim wyrób galanterii.

Poniżej podajemy projekt zaliczenia poszczególnych rzemiosł do grup branżowych i prosimy o nadsyłanie uwag odnośnie tej klasyfikacji.

Kończąc te krótkie uwagi na temat nowej listy rzemiosł, oczekujemy od władz państwowych wydania zarządzenia, rozgraniczającego przedsiębiorstwa rzemieślnicze od przedsiębiorstw przemysłowych.

Kryteria podane w znanym naszym czytelnikom okólniku Ministerstwa Przemysłu i Handlu z dnia 28.III. 1947 r. nr 14 są dzisiaj, w stosunku do niektórych nowych rzemiosł nie wystarczające i szereg z nich, jak np. młynarstwo, wymaga podania specjalnych kryteriów, któreby w sposób jasny i nie budzący wątpliwości rozgraniczenie to przeprowadziły. Jeśli sama lista rzemiosł, jak wspomnieliśmy na wstępie, jest świadectwem pozytywnego stosunku władz państwowych do rzemiosła, to bez takiego zarządzenia, wydanego po myśli rzemiosła, jest ona tylko połowicznym dobrodziejstwem dla rozwoju i bytu rzemiosła.

Mamy nadzieję, że zarządzenie to, opracowywane obecnie przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu, spełni nasze nadzieje i będzie równie korzystne dla rzemiosła, jak i nowa lista rzemiosł.

PROJEKT PODZIAŁU RZEMIOSŁ NA GRUPY BRANŻOWE

I. DZIAŁ RZEMIOSŁ BUDOWLANYCH I MINERALNYCH

1. Budowa dróg.
2. Budownictwo.
3. Dekarstwo.
4. Kamieniarstwo.
5. Malarstwo.
6. Lakiernictwo.
7. Szklarstwo.
8. Wydmuchiwanie szkieł.
9. Wyrób sztucznych kamieni.
10. Wyrób szyldów.
11. Wiertnictwo studzien.
12. Zduństwo.

II. DZIAŁ RZEMIOSŁ DRZEWNYCH

1. Bednarstwo.
2. Instrumentarstwo muzyczne.
3. Kołodziejstwo.
4. Koszykarstwo.
5. Modelarstwo.
6. Parasolnictwo.
7. Pozłotnictwo.
8. Stolarstwo.
9. Szczotkarstwo.
10. Szkutnictwo.
11. Wyrób galanterii.
12. Zabawkarstwo.

III. DZIAŁ RZEMIOSŁ METALOWYCH I ELEKTROTECHNICZNYCH

1. Blacharstwo.
2. Brązownictwo.
3. Elektromechanictwo.
4. Grawerstwo.
5. Instalatorstwo centralnego ogrzewania.
6. Kotlarstwo.
7. Kowalstwo.
8. Mechanictwo maszyn.
9. Mechanictwo precyzyjne.
10. Mechanictwo młyńskie.
11. Odlewnictwo metali.
12. Optyctwo.
13. Radiomechanictwo.
14. Ślusarstwo.
15. Ślusarstwo maszynowe.
16. Ślusarstwo samochodowe.
17. Wulkanizatorstwo.
18. Wyrób szkieł i narzędzi optycznych.
19. Złotnictwo.
20. Zegarmistrzostwo.

IV. DZIAŁ RZEMIOSŁ WŁÓKIENNICZYCH

1. Bieliźniarstwo.
2. Czapnictwo.
3. Dziewiarstwo.
4. Gremplarstwo.
5. Hafciarstwo.
6. Kapelusznictwo męskie.
7. Krawiectwo damskie.
8. Krawiectwo męskie.
9. Modniarstwo.
10. Pończosznictwo.
11. Powroźnictwo.
12. Tapicerstwo.
13. Tkactwo.
14. Żaglownictwo.

V. DZIAŁ RZEMIOSŁ SKÓRZANYCH

1. Cholewkarstwo.
2. Garbarstwo.
3. Kuśnierstwo.
4. Mechanictwo ortopedyczne.
5. Rymarstwo.
6. Rękawnicznictwo.
7. Szewstwo.

VI. DZIAŁ RZEMIOSŁ SPOŻYWCZYCH I CHEMICZNYCH

1. Cukiernictwo.
2. Młynarstwo.
3. Mydlarstwo.
4. Piekarstwo.
5. Wędliniarstwo.
6. Wędliniarstwo z mięsa końskiego.

7. Wyrób klejów.
8. Wyrób konserw jarzynowych i owocowych.
9. Wyrób konserw rybnych.
10. Wyrób win i soków owocowych.
11. Wyrób musztardy i sosów.
12. Wyrób świec.

VII. DZIAŁ RZEMIOSŁ PAPIERNICZYCH I POLIGRAFICZNYCH

1. Drukarstwo.
2. Fotografowanie.
3. Introligatorstwo.

VIII. DZIAŁ RZEMIOSŁ USŁUGOWYCH

1. Farbiarstwo.
2. Fryzjerstwo.

Pamiętaj o „Domu Rzemiosła"

Wydawca: ZW. IZB RZEMIEŚLNICZYCH R. P. Warszawa, Koszykowa 54 Redaktor: JULIAN STRAWA

B-49117 Druk. Chłopska Spółdz. Wydawn., W-wa, Al. Jerozolimskie 83